

Veřejný ochránce práv a obtěžování hlukem

Tento leták se zabývá následujícími druhy hluku:

- hluk z **průmyslu a živnostenské malovýroby** (továrny, živnostenské výroby a dílny, obecně stroje a zařízení, mechanizace, stavební činnost),
- hluk spojený s **dopravou** (automobilovou nebo železniční),
- hluk z **hostinských provozoven** (restaurace, bary, herny, diskotéky, noční kluby apod.),
- **restauračních (před)zahradek**, hluk z **veřejně přístupných produkcí hudby** (koncerty a hudební festivaly, technopárty, obecní slavnosti, poutě, hody apod.),
- **sousedský a komunální** hluk (hluk ze sousední nemovitosti, hlasové projevy osob a zvuky zvířat, sekání trávy, řezání dřeva apod.) a např. i hluk **ze sportovišť a hřišť** (sportovní areály, dětská hřiště).

1. Jak se mohu bránit obtěžování hlukem?

Problémům s hlukem je možno předem zabránit tím, že se budete zajímat o to, s jakým využitím pozemků ve Vašem okolí počítá územní plán Vaší obce. Rušení hlukem je totiž často důsledkem **chybného územního plánování**.

Jestliže Vás již setrvale obtěžuje hluk z blízkého pozemku či stavby, můžete se **bránit u soudu** tzv. negatorní žalobou podle ustanovení § 1013 nového občanského zákoníku.^[1] Dle něj se vlastník musí zdržet všeho, co způsobuje, že hluk vniká na pozemek jiného vlastníka (nejen tedy přímého souseda) v míře nepřiměřené místním poměrům a **podstatně omezuje obvyklé užívání** pozemku. Soud bude zkoumat, zda obtěžování hlukem je nepřiměřené místním poměrům, a současně také to, zda se v důsledku obtěžování jedná o podstatný zásah do obvyklého užívání Vašeho pozemku (nebo stavby). Sama skutečnost, že hluk nepřekračuje zákonné limity nebo že příslušný správní orgán udělil provozovateli výjimku z povinnosti tyto limity dodržovat, nebrání soudu, aby rozhodl ve Váš prospěch. U soudu je možné také žalovat provozovatele zdroje hluku, jenž vzniká v důsledku provozu závodu nebo podobného zařízení a který byl úředně schválen. V takovém případě však můžete požadovat pouze náhradu újmy v penězích. To neplatí, pokud provoz překračuje rozsah, v jakém byl úředně schválen. O možnosti podání žaloby se nicméně poraďte s některým advokátem.^[2]

Druhou možností je zaslat **stížnost na hluk některému úřadu, nejčastěji krajské hygienické stanici** (dále jen „KHS“) **nebo stavebnímu úřadu**. Na rozdíl od soudů však úřady nemohou řešit jakékoliv obtěžování hlukem. Zákon jim umožňuje zasáhnout pouze tehdy, pokud hluk překračuje hygienické limity, a ohrožuje tak veřejné zdraví (to je možné prokázat především měřením), pokud hluk pochází z činnosti, která vyžadovala úřední povolení (např. kolaudační rozhodnutí), a provozovatel takové povolení nemá, nebo pokud osoba působící hluk páchá přestupek nebo jiný delikt (např. ruší noční klid).

2. Který úřad může moji stížnost řešit?

Pokud uvažujete o tom, že oslovíte úřad, pak v prvé řadě je nutno rozlišit, o jaký typ zdroje hluku jde. Podle druhu zdroje hluku a konkrétních okolností je dána i věcná příslušnost úřadu (**KHS** nebo **stavebního úřadu**), policie (obecní nebo státní), případně i možnosti dalších orgánů (např. obecního zastupitelstva).

3. Co mám dělat, když mě ruší provoz blízké továrny, výrobní dílny?

Nejprve si ověřte, zda je provozovna užívána v souladu s účelem deklarovaným ve stavebním povolení (ohlášení), resp. v kolaudačním rozhodnutí (kolaudačním souhlasu apod.). S žádostí o tyto informace se můžete obrátit na příslušný stavební úřad (případně na krajský úřad, pokud bylo vydáno integrované

povolení – zpravidla u velkých provozů). Pokud stavba není užívána v souladu s povolením, **žádejte u stavebního úřadu zjednáání nápravy** (změna v užívání stavby, provedení nezbytných úprav, popř. uložení pokuty atd.).

Je-li stavba užívána v souladu s rozhodnutími stavebního úřadu, a přesto svým hlučným provozem obtěžuje okolí, **obratte se na KHS** s podnětem k provedení státního zdravotního dozoru. Krajská hygienická stanice by měla zajistit měření hluku a zjistí-li porušení limitů v chráněných prostorech,^[3] může uložit vlastníkově stavby pokutu. Při závažném ohrožení veřejného zdraví pak má možnost i pozastavit výkon činnosti, provozu nebo používání zdroje hluku do odstranění závady, anebo i okamžité uzavření provozovny.

4. Obtěžuje mě hluk z rušné silnice či železnice, co mám dělat?

Obratte se na KHS, která jako orgán ochrany veřejného zdraví měla být účastna řízení podle stavebního zákona, v němž se předmětná pozemní komunikace nebo dráha (či její úpravy) povolovaly. Navíc je podle ustanovení § 30 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, povinna kontrolovat, zda zdroje hluku dodržují závazné hygienické limity dle nařízení vlády.^[4] Jestliže se měřením překročení hygienických limitů potvrdí, měla by KHS pod hrozbou pokuty přinutit provozovatele či vlastníka silnice či dráhy hledat řešení, zejména technická opatření proti hluku (např. tiché asfalty, absorbéry nárazů na dráze, protihlukové zdi, výměny oken zasažených domů) nebo organizační opatření ke snížení dopravní zátěže (např. změna dopravního značení na silnici, omezení nočního provozu na železnici).

5. Mohu se bránit, pokud má provozovatel zdroje hluku od KHS povolenou „výjimku“ z povinnosti dodržovat hlukové limity?

Ano, a sice podáním **podnětu Ministerstvu zdravotnictví** jakožto nadřízenému orgánu. Obecně lze k možnosti udělení výjimky říci, že výjimka je důvodná jen v těch případech, kdy nelze z vážných důvodů hygienické limity dodržet a jestliže žadatel prokáže, že hluk bude omezen na rozumně dosažitelnou míru.^[5]

6. Obtěžuje mě hluk z restaurace, baru, diskotéky, herny, kam se mám obrátit?

Obratte se na stavební úřad, aby prověřil soulad užívání stavby s platnými povoleními (např. zda jsou v provozovně povoleny pravidelné hudební produkce). Následně můžete dát podnět KHS, zda jsou dodržovány hlukové limity.

Zároveň je možné se obrátit s žádostí **na obec** (město), **zda reguluje provozní dobu hostinských zařízení obecně závaznou vyhláškou** k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku. Pokud obec vyhlášku má, je možné zjistit, zda v dané lokalitě neplatí omezení provozní doby restaurací např. do 22:00 hod., přičemž porušování vyhlášky může obec postihovat pokutou. Pokud obec vyhlášku nemá, můžete se obrátit na zastupitele s žádostí o její vydání. Pokud jde o **hlasové projevy hostů v provozovně**, na ty se zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, nově nevztahuje (nepovažují se za hluk^[6]), a **KHS je tak nebude moci postihovat**. Hlučné hlasové projevy návštěvníků restaurace, pohybujících se **mimo provozovnu a rušících noční klid**, postihuje obecní či státní **policie** jako přestupek.

7. Ruší mě restaurační předzahrádka, jak se mohu bránit?

Je-li zahrádka součástí restaurace (např. vnitřní dvorek apod.), dle ochránce bylo dosud třeba nahlížet i na hluk zde produkovaný (včetně hluku z hlasových projevů osob) jako na hluk z provozovny, kdy dozor nad dodržováním hygienických limitů dle ochránce měla zajistit **KHS** (byla-li provozovna řádně povolena stavebním úřadem a užívána v souladu s povoleným účelem užívání). Zda se jedná o součást restauračního zařízení či nikoliv, lze zjistit ze stavebního povolení u stavebního úřadu. Hluk však v případě předzahrádek působí zpravidla hlasové projevy hostů, přičemž KHS hlasové projevy hostů nově nebude postihovat (blíže viz bod 6). Většina předzahrádek však je umístěna **mimo prostory restaurace samotné** a není nijak povolena stavebním úřadem (nemusí být, pokud se nejedná o stavbu podle stavebního zákona).^[7] Obec ale může – pro účely regulace provozu letních zahrádek za účelem dosažení

zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku – vydat tržní řád a v něm vymezit jak místa, kde předzahrádky nepovoluje, tak případně i provozní dobu těch, které budou tržním řádem povoleny. Porušování tržního řádu může obec stíhat pokutou. Pokud tržní řád v obci není, **obratte se na obec** se žádostí o jeho přijetí. **Provoz předzahrádky mimo dobu povolenou tržním řádem, popř. hlasové projevy jejích návštěvníků rušících noční klid**, postihuje obecní či státní **policie** jako přestupek.

8. Kde si mám stěžovat na obtěžování veřejnou produkcí hudby?

Pokud se jedná o **pravidelné veřejné produkce elektronicky zesilované hudby** (reprodukované či živé) **v provozovně** a jde-li o **dlouhodobou** zátěž, pak provozovna musí být k účelu pořádání pravidelných hudebních produkcí výslovně určena povoleními stavebního úřadu (stavebním povolením, kolaudačním rozhodnutím, kolaudačním souhlasem atd.). Postup je tentýž jako u případu „*Obtěžuje mě hluk z restaurace*“.

Na hudební produkce typu **koncert, festival, obecní zábava** apod. se nicméně působnost KHS nově nevztahuje.^[8] Je však možné, aby takové produkce na svém území regulovala sama obec (město), v němž bydlíte, a to v rámci obecně závazných vyhlášek k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku. Pokud si pořádání takovýchto akcí ve své obci do budoucna nepřejete, můžete se již nyní **obrátit na své zastupitele** s požadavkem, aby obec takovou vyhlášku vydala. **Za účelem sjednocení postupu obcí při regulaci těchto záležitostí veřejného pořádku je ústředními orgány připravován hlukový Manuál pro obce. Vždy je možné se též obrátit s žalobou k soudu** (viz výše).

9. Jak se bránit proti hluku z plánované či probíhající technopárty?

Na rozdíl od hudebních festivalů, jejichž pořadatelé zpravidla plní zákonné povinnosti (oznámení příslušným institucím) a často spolupracují s obcí, na jejímž území se má akce pořádat, jsou technopárty specifickým druhem hudebních produkcí (pořadatel je často neznámý, akce je svolána pouhých několik hodin předem na dříve neurčeném místě atd.). Český právní řád neobsahuje komplexní úpravu práv a povinností pro konání akcí typu technopárty. I přestože konání technopárty není možné zcela zabránit, může obec preventivně vydat obecně závaznou **vyhlášku k úpravě pořádání akcí typu technopárty** (metodickou pomůcku i vzorovou vyhlášku pro obce připravilo Ministerstvo vnitra).^[9] Se žádostí o její vydání se **obratte na zastupitelstvo obce**. Bude-li vyhláška na katastru obce pořádání technopárty zapovídat, je možné její nelegální pořádání následně ukončit, a to i za asistence Policie ČR (a uložit sankci pořadateli – je-li znám – za přestupek proti pořádku v územní samosprávě podle ustanovení § 46 odst. 2 zákona o přestupcích).

10. Obtěžuje mě hluk z dětského hřiště (skateboardová rampa, veřejné sportoviště apod.), co mohu dělat?

Obratťe se na stavební úřad pro zjištění, zda jde o povolenou stavbu a zda její užívání odpovídá kolaudačnímu rozhodnutí či kolaudačnímu souhlasu. Následně můžete směřovat **podnět i na KHS**, pokud máte za to, že hluk z užívání stavby by mohl překračovat hygienické limity. Za hluk se však nově nepovažuje zvuk působený hlasovým projevem fyzické osoby.^[10] Nebude tak např. možné po KHS požadovat provedení státního zdravotního dozoru spojeného s měřením hluku z dětského hřiště, kde dominantní převažující obtěžující složkou je křik dětí. Případný zdravotní dozor se však stále může týkat všech ostatních hlučných projevů hry (jako jsou např. nárazy míčů do hrazení a ochranných plotů) nebo samotného provozu zařízení hřišť a sportovišť (pojezd skateboardů, hluk vydávající cvičební náčiní apod.).

Hřiště by měla disponovat provozním řádem (v případě obecních či městských hřišť vždy), jehož dodržování je u obecních hřišť oprávněna vymáhat **obecní (městská) policie**. **Obec** také může vydat obecně závaznou vyhlášku k regulaci těchto činností na území obce.

11. Soused provedl stavební úpravy bytu, a v důsledku toho se zvýšil průnik hluku do mého bytu. Kam se mohu obrátit?

Požádejte stavební úřad, aby prověřil dodržení požadavků na ochranu před hlukem, zejména pokud jde o zvukovou izolaci. Stavební úřad, zpravidla za součinnosti odborně způsobilé osoby, ověří splnění požadavků na zvukovou a kročejovou neprůzvučnost stavebních konstrukcí. Žadoucím je, aby obtěžovaný na podporu svých tvrzení předložil svůj vlastní akustický posudek. Za klíčové lze považovat ověření, co je přesně příčinou vzniku a pronikání hluku, tj. zjistit zdroj hluku, a zda a jak se změnami akustickými podmínkami souvisí stavební úpravy v předmětné části sousedního bytu (může se jednat například o zvýšený hluk v důsledku položení plovoucích podlah či dlažby v místnostech, na jejichž podlaže byly dříve umístěny koberce). Může jít ovšem o takové úpravy bytu, které nevyžadovaly stavební povolení ani ohlášení. Řešení je pak mimo rámec působnosti stavebního úřadu a pomoci může jedině soud.

12. Soused mě obtěžuje hrou na hudební nástroj, pořádáním hlučných večírků, křikem v domácnosti apod.

Úřady nemohou řešit hluk z běžného užívání bytu,^[11] působený např. přemísťováním osob nebo jejich hlasovými projevy, hrou na hudební nástroj, audiovizuální technikou, manipulací s předměty, používáním domácích spotřebičů (pračky, vysavače, mixéry, elektrickým ručním náradím apod.). Můžete ale obtěžování oznámit orgánům policie (pokud v noční době dochází k porušování nočního klidu, může jít o přestupek proti veřejnému pořádku „rušení nočního klidu“, popř. v denní době se může jednat o přestupek proti občanskému soužití „schválnost“). Pokud by šlo o obtěžování nad míru přiměřenou poměrům (obecným zvyklostem), lze podat na souseda žalobu u soudu (viz výše).

13. Kam se mohu obrátit při rušení klidu sekáním trávy, řezáním dřeva a podobnými pracemi?

Tyto záležitosti na svém území mohou regulovat obce obecně závaznou vyhláškou k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku (např. omezit rušné činnosti o víkendech). Za její porušování může obec uložit pokutu. Pokud vyhlášku v obci nemáte, **obratte se na své zastupitele** se žádostí o její vydání.

14. Co pro mě může udělat veřejný ochránce práv?

Veřejný ochránce práv může šetřit činnost **KHS**, Ministerstva zdravotnictví, obecných i speciálních **stavebních úřadů**, krajských úřadů i Ministerstva pro místní rozvoj (popř. i Ministerstva dopravy, pokud jde o hluk z dopravy), stejně jako činnost **státní policie** a **obecního úřadu**, pokud jde o řešení přestupků.

Soudy, popřípadě činnost **obecních orgánů** (jako jsou volená zastupitelstva, rady a starostové/primátoři, v jejichž působnosti je vydávat obecně závazné vyhlášky mj. regulující hluk v obci), ochránce naopak prošetřovat **nemůže**.

Pokud jde o možnosti ochránce, **nemůže činnost příslušných úřadů nahrazovat ani zrušit jejich rozhodnutí**. Může však v případě zjištění pochybení vytknout úřadu nečinnost nebo podat **podnět k přezkumu chybného rozhodnutí nadřízenému orgánu**.